

Calitatea procesuală a persoanei juridice în procesul civil

The locus standi of the legal person in the civil process

Alin Speriusi-Vlad¹, Claudia Roșu²

Rezumat: În articol este analizată calitatea procesuală a persoanei juridice. Calitatea procesuală este una dintre condițiile de exercitare ale acțiunii civile și semnifică identitatea între persoana reclamantului și persoana care este titularul dreptului subiectiv dedus judecătăii, respectiv identitatea între persoana pârâtului și cel obligat în cadrul raportului juridic dedus judecătăii. Calitatea procesuală se poate transmite pe parcursul derulării procesului civil, prin transmisiune legală sau convențională. În cazul persoanelor juridice, transmisiunea legală operează în cazul în care persoana juridică, parte în proces, este supusă reorganizării. Exemplele practice evidențiază modul în care s-au invocat în fața instanței de judecată excepția lipsei calității procesuale a persoanei juridice.

Cuvinte-cheie: condiții de exercitare, acțiune civilă, calitate procesuală, transmisiune, excepția lipsei calității procesuale

Abstract: The article analyzes the locus standi of the legal person. The locus standi is one of the conditions for exercising the civil action and signifies the identity between the person of the plaintiff and the person who is the holder of the subjective right brought to trial, respectively the identity between the person of the defendant and the person who owns the obligation under suit. The locus standi can be transferred during the civil trial, through legal or conventional transmission. In the case of legal person, the legal transmission operates if the legal person, participating in a lawsuit, is subject to reorganization. The practical examples highlight the way in which the procedural exception of the lack of standing of the legal person was brought before the court.

Keywords: requirements for seeking protection in the lawsuit, civil action, locus standi, transmission, the exception of the lack of standing

1. Preliminarii

Orice justițiabil care urmărește să se adreseze instanței de judecată trebuie să respecte anumite cerințe legale, care sunt necesare pentru buna organizare a actului de justiție.

Pentru a se putea promova în fața instanței o acțiune civilă, art. 32 C. pr. civ., impune întrunirea în mod cumulativ a anumitor condiții, cunoscute sub denumirea generică de condiții de exercitare ale acțiunii civile.

---

¹ Lector univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea de Vest din Timișoara, e-mail: alin.speriusi@e-uvv.ro.

² Profesor univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea de Vest din Timișoara, e-mail: claudia.rosu@e-uvv.ro.

Condițiile de exercitare ale acțiunii civile sunt: capacitatea procesuală; calitatea procesuală, pretenția concretă și interesul urmărit pentru punerea în mișcare a acțiunii civile.

Aceste condiții sunt imperative și cumulative, fiind necesare și obligatorii nu numai pentru cererea de chemare în judecată, dar și pentru apărări, care de regulă aparțin pârâtului³.

Calitatea procesuală este o condiție care trebuie să existe pentru ca un subiect de drept să fie parte într-un proces civil. Ea reprezintă, de fapt, identitatea între persoana reclamantului și persoana care este titularul dreptului subiectiv dedus judecării, respectiv identitatea între persoana pârâtului și cel obligat în cadrul raportului juridic dedus judecării⁴.

Art. 36 C. pr. civ., arată în mod expres ce se înțelege prin calitate procesuală, care rezultă din identitatea dintre părți și subiectele raportului juridic litigios, astfel cum acesta este dedus judecării.

Astfel, calitatea procesuală este de două feluri, și anume, calitatea procesuală activă și calitatea procesuală pasivă.

Calitatea procesuală activă constă în identitatea dintre persoana reclamantului și titularul dreptului subiectiv dedus judecării.

Calitatea procesuală pasivă constă în identitatea dintre persoana pârâtului și titularul obligației corelative dreptului subiectiv dedus judecării.

2. Calitatea procesuală a persoanei juridice

Pentru analiza calității procesuale este suficient să se probeze că reclamantul este titularul dreptului din raportul juridic dedus judecării, iar pârâtul este cel obligat în același raport juridic. În schimb, însăși existența/inexistența dreptului reclamantului, respectiv existența/inexistența obligației pârâtului privește chiar fondul procesului, ceea ce înseamnă că se vor stabili după cercetarea procesului și parcurgerea etapei dezbaterilor în fond⁵.

Pe lângă titularul dreptului subiectiv, art. 37 C. pr. civ., recunoaște legitimare procesuală și altor persoane. Astfel, în cazurile și condițiile prevăzute de lege, se pot introduce cereri sau se pot formula apărări și de persoane, organizații, instituții sau autorități, care, fără a justifica un interes personal, acționează pentru

---

³ I. Deleanu, *Tratat de procedură civilă, vol. I*, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 296. <https://www.ujmag.ro/drept/drept-procesual-civil/tratat-de-procedura-civila-vol-i-vol-ii-vol-iii>

⁴ C. Roșu, *Drept procesual civil. Partea generală*, Editura C.H. Beck, București, 2016, p. 41. https://www.beckshop.ro/drept-procesual-civil-partea-generală?gclid=Cj0KCQjwgYSTBhDKARIsAB8KukvbtB7R14yQnikN-UDhmGsY2614mf9Rk3jJLo7V-akUzOh-n-7mmmAaAkMEEALw_wcB

⁵ M. Tăbărcă, *Drept procesual civil, vol. I*, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 187. https://www.ujmag.ro/drept/drept-procesual-civil/drept-procesual-civil-vol-i-teoria-generală?gclid=Cj0KCQjwgYSTBhDKARIsAB8KuktYQsf7VUqXnyKAs8vXCFUnCBUz0kG6zEqRjjwvndZZZolea8vZbFbIaAobREALw_wcB

apărarea drepturilor ori intereselor legitime ale unor persoane aflate în situații speciale sau, după caz, în scopul ocrotirii unui interes de grup ori general.

Legitimare procesuală este recunoscută și unor organizații. Astfel, în exercitarea atribuțiilor lor, de apărare a drepturilor membrilor lor, organizațiile sindicale au dreptul de a întreprinde orice acțiune prevăzută de lege, inclusiv de a formula acțiune în justiție în numele membrilor lor, în baza împuternicirii scrise din partea acestora. În exercitarea acestor atribuții, organele sindicale au recunoscută calitate procesuală activă, astfel cum dispune art. 28 din Legea dialogului social nr. 62/2011, republicată⁶.

Uneori, legitimarea procesuală activă a fost recunoscută deopotrivă altor persoane, organizații, instituții ori autorități, care nu sunt titulare ale dreptului dedus judecătii. De exemplu, punerea sub interdicție poate fi cerută de următoarele persoane: persoanele apropiate minorului, precum și administratorii și locatarii casei în care locuiește persoana pentru care se cere măsura; serviciul de stare civilă, cu prilejul morții unei persoane, precum și notarul public, cu prilejul deschiderii unei proceduri succesoriale; instanțele judecătorești, cu prilejul condamnării la pedeapsa penală a interzicerii drepturilor părintești; organele administrației publice locale, instituțiile de ocrotire, precum și orice altă persoană, cum dispune art. 165 C. civ.⁷

Uneori, în lege este stabilită și calitatea procesuală pasivă. De exemplu, cererea de anulare a hotărârii și deciziilor contrare legii, a actului de constituire sau statutului, se soluționează în camera de consiliu de către instanța competentă în circumscripția căreia persoana juridică își are sediul în contradictoriu cu persoana juridică în cauză, reprezentată prin administratori, astfel cum prevede art. 216 alin. (3) C. civ.⁸

Părțile trebuie să își legitimeze dreptul lor de a sta în instanță.

Obligația de legitimare a acestui drept revine reclamantului, care trebuie să își justifice atât calitatea sa procesuală activă, cât și calitatea procesuală pasivă a celui chemat în instanță.

Instanța este însă obligată să verifice existența calității procesuale active și pasive, chiar și din oficiu, deoarece raportul juridic de drept procesual se întemeiază doar pe un raport juridic de drept material existent.

Calitatea procesuală se poate transmite pe parcursul derulării procesului civil, prin transmisiune legală sau convențională. Potrivit art. 38 C. pr. civ., calitatea de parte se poate transmite legal sau convențional, ca urmare a transmisiunii, în condițiile legii, a drepturilor ori situațiilor juridice deduse judecătii.

În cazul persoanelor juridice, transmisiunea legală operează în cazul în care persoana juridică, parte în proces, este supusă reorganizării⁹.

Transmisiunea convențională intervine pe baza convenției dintre una din părțile procesului civil și o terță persoană, la fel ca în cazul cesiunii de creanță, a

---

⁶ M. Of. al României nr. 625, 31 08. 2012, cu modificările și completările ulterioare.

⁷ M. Tăbârcă, *op. cit.*, p.198.

⁸ *Idem*, p. 207.

⁹ C. Roșu, *op. cit.*, p. 44.

preluării datoriei, dacă există consimțământul creditorului, și a vânzării sau donării bunului litigios.

La fel ca și în dreptul substanțial, transmisiunea calității procesuale poate fi universală, cu titlu universal sau cu titlu particular.

Transmisiunea universală are loc în caz de fuziune sau de absorbție. Transmisiunea cu titlu universal intervine în caz de divizare totală sau parțială. Transmisiunea cu titlu particular are loc când drepturile și obligațiile transmise privesc anumite bunuri determinate.

Lipsa calității procesuale poate fi invocată pe bază de excepție, de oricare dintre părți, inclusiv de instanță din oficiu sau de către procuror. Ea poate fi invocată în orice stare a procesului, atrăgând ca sancțiune respingerea cererii de chemare în judecată. Acțiunea va fi respinsă de instanță ca fiind introdusă de o persoană fără calitate, în cazul în care reclamantul nu are calitate procesuală activă, sau împotriva unei persoane fără calitate, pentru că pârâtul nu are calitate procesuală pasivă.

Excepția lipsei calității procesuale active sau pasive este o excepție de fond, absolută și peremptorie. Odată constatată lipsa calității procesuale active sau pasive, instanța are obligația de a respinge cererea de chemare în judecată ca fiind introdusă de o persoană fără calitate sau împotriva unei persoane fără calitate¹⁰.

3. Aspecte practice referitoare la calitatea procesuală a persoanei juridice

3.1. Invocarea lipsei calității procesuale pasive de către Statul român¹¹

Prin cererea înregistrată pe rolul Judecătorei Pitești, reclamanta P. S. G., în contradictoriu cu pârâții P. M. P. și O. C. și P. I. A., a solicitat pronunțarea unei hotărâri prin care să se constate dreptul de proprietate al Parohiei S. G. I. asupra terenului de 1.200 mp și asupra clădirii Bisericii amplasată pe acest teren, emiterea unei hotărâri judecătorești care să ateste proprietatea Parohiei S. G. I. asupra terenului de 1.200 mp și asupra clădirii Bisericii amplasată pe acest teren, aceasta ținând loc de titlu de proprietate în vederea reactualizării/reconstituirii/actualizării cărții funciare existente, dar care nu se regăsește la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Argeș (O. C. P. I.) sau documentele pe care le dețin să fie recunoscute de către O. C. P. I. Argeș, cu cheltuieli de judecată.

În motivare reclamanta a arătat că deține documente prin care se constată dreptul de proprietate al parohiei asupra clădirii bisericii și terenurile învecinate.

De asemenea, reclamanta menționează că a făcut demersuri la primărie și a primit adrese prin care se arată că terenul aferent bisericii nu se află în inventarul bunurilor care aparțin domeniului public sau privat al unității administrativ-teritoriale.

---

¹⁰ *Idem*, p. 45.

¹¹ <http://www.rolii.ro/hotarari/5bcd0b4e49009e01e000034>, Tribunalul Argeș, Secția civilă, Decizia civilă nr. 4110/2018.

Solicită să se constate faptul că P. S. G. are documentele necesare de a face dovada proprietății asupra clădirii Bisericii și terenului aferent acesteia, din documente reieșind mp reali dar inexistenți fizic în posesia parohiei și să se emită o hotărâre prin care să poată face dovada în fața autorităților că sunt proprietari și, nu în ultimul rând, pentru redeschiderea unei cărți funciare pe numele parohiei.

Interesul în promovarea acțiunii este reprezentat de necesitatea de a avea un act care să ateste proprietatea parohiei asupra clădirii bisericii și terenului în suprafață de 1200 mp în vederea accesării de fonduri europene, dovada proprietății fiind condiție de eligibilitate.

Reclamanta și-a precizat cadrul procesual pasiv, în sensul că solicită derularea procedurii judiciare în contradictoriu cu pârâții Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice și Municipiul Pitești, prin primar, renunțând la judecarea cauzei în contradictoriu cu Primăria Municipiului Pitești și O. C. P. I. Argeș.

Solicită ca pe baza probelor ce vor fi administrate să se pronunțe o hotărâre prin care să se constate dreptul de proprietate al parohiei asupra terenului de 1200 mp, situat în Piața V. M. Pitești și asupra clădirii Bisericii, în suprafață de 266 m. p. amplasată pe acest teren, să se emită o hotărâre judecătorească care să ateste proprietatea parohiei asupra terenului de 1200 mp și asupra clădirii bisericii amplasată pe acest teren, aceasta ținând loc de titlu de proprietate în vederea reactualizării/reconstituirii/actualizării cărții funciare existente, dar care nu se regăsește la O. C. P. I. Argeș sau documentele pe care le deține sa fie recunoscute de către O. C. P. I. Argeș.

Pârâțul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice a formulat întâmpinare prin care a invocat excepția inadmisibilității acțiunii, *excepția lipsei calității procesuale pasive (s. n.)*, iar pe fond, a solicitat respingerea acțiunii.

(...) (Pentru demersul nostru interesează doar excepția lipsei calității procesuale pasive – s. n.)

Cu privire la excepția lipsei calității procesuale pasive a Statului Român prin Ministerul Finanțelor Publice a arătat că imobilul „teren” în suprafață de 1200 mp și clădirea Bisericii amplasată pe acest teren nu constituie domeniu public al statului, în înțelesul art. 2 alin. 3 din Legea nr. 213/1998 privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia, coroborat cu art. 858 și urm. C. civ., astfel că acțiunea este promovată împotriva unei persoane lipsită de calitate procesuală pasivă.

Pârâta Municipiul Pitești a formulat întâmpinare prin care a invocat excepția lipsei calității procesuale pasive, iar pe fond, a solicitat respingerea acțiunii.

A invocat excepția lipsei calității procesuale pasive, motivat de faptul că, în urma verificărilor cadastrale efectuate de serviciul de specialitate, suprafața de teren nu se află în inventarul bunurilor care aparțin domeniului public sau privat al municipiului Pitești.

Reclamanta a formulat răspuns la întâmpinările depuse de pârâți prin care solicită respingerea excepțiilor invocate.

Cu privire la excepția lipsei calității procesuale pasive invocată de pârâțul Statul Român a arătat că existența sau inexistența drepturilor și obligațiilor afirmate constituie o chestiune de fond.

Dacă Statul Român are sau nu un drept asupra imobilului ce face obiectul prezentei judecați se verifică în cadrul dezbaterilor asupra fondului. Calitate procesuala are partea față de care reclamanta a înțeles să formuleze acțiune în justiție și în contradictoriu cu care solicită să se constate existența unui drept. Reclamanta a ales să ceară instanței de judecată să se constate că este titulara unui drept real în contradictoriu cu Statul Român, iar dacă a înțeles să obțină un titlu în contradictoriu cu acest subiect de drept înseamnă că Statul Român are calitate procesuală pasivă.

Reclamanta a înțeles să formuleze acțiune în justiție în contradictoriu cu Statul Român în considerarea faptului că a apreciat că acesta ar putea să pretindă drepturi asupra imobilului, cel puțin asupra terenului.

Cu privire la excepția lipsei calității procesuale pasive invocată de Municipiul Pitești, a arătat că pentru aceleași argumente pentru care a susținut că Statul Român are calitate procesuala pasivă susține și că Municipiul Pitești are calitate procesuală pasivă, fiind persoana juridică ce deține bunurile din domeniul public al unității administrativ teritoriale, respectiv persoana juridică în contradictoriu cu care solicită să se constate existența dreptului de proprietate.

Statul Român a învederat că bunurile ce fac obiectul cauzei nu aparțin domeniului public al statului. Municipiul Pitești a confirmat că terenul pe care este edificată biserica nu face parte din domeniul public și nici din domeniul privat al unității administrativ teritoriale. Primăria Municipiul Pitești a învederat că s-a inițiat o procedură administrativă în temeiul Legii Fondului Funciar pentru recunoașterea dreptului de proprietate asupra terenului, procedura cu privire la care Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților a emis o opinie în sensul că dreptul de proprietate nu ar putea fi recunoscut printr-o procedură administrativă, ci prin una judecătorească.

Municipiul Pitești confirmă, astfel, că o solicitare din partea unui subiect care deține un drept asupra unui teren adresată instanței de judecată de solicitare de constatare a existenței dreptului, este o solicitare corectă.

Prin sentință civilă, pronunțată de Judecătoria Pitești, au fost respinse ca neîntemeiate excepția inadmisibilității acțiunii și excepția lipsei calității procesuale pasive.

S-a luat act de renunțarea reclamantei la judecata cauzei în contradictoriu cu pârâții Primăria Municipiului Pitești și O. C. P. I. Argeș.

A fost admisă acțiunea așa cum a fost precizată, formulată de reclamanta în contradictoriu cu Municipiul Pitești, și Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice și s-a constatat că reclamanta este proprietara suprafeței de 1.180 m. p. teren și a clădirii Bisericii amplasată pe acest teren situat în intravilanul Municipiului Pitești, zona A – Centrul M., județul Argeș ce se învecinează la N cu Parcul cu fântâni arteziene, la E cu Parcul cu fântâni arteziene, la S cu Parcul cu

fântâni arteziene, teren identificat în schița anexă la raportul de expertiză întocmit de expert tehnic judiciar M. L.

În considerentele sentinței cu privire la excepția lipsei calității procesuale pasive invocată de pârâți instanța a reținut următoarele:

Reclamantul fiind cel care pornește acțiunea, trebuie să justifice atât calitatea procesuală activă, cât și calitatea procesuală pasivă a persoanei pe care a chemat-o în judecată, prin indicarea obiectului cererii și a motivelor de fapt și de drept pe care se întemeiază pretenția sa.

Având în vedere că pârâții Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice și Municipiul Pitești ar putea să pretindă aceleași drepturi asupra imobilului, confirmând prin întâmpinările formulate că terenul în litigiu nu face parte nici din domeniul public al statului, nici din domeniul public și nici din domeniul privat al unității administrativ teritoriale, instanța a respins, ca neîntemeiate, excepțiile invocate.

Mai mult, în ceea ce privește excepția invocată de pârâții Statul Român bunurile fără stăpân sunt ale statului.

Cum în situația din speță nu reiese în niciun fel că terenul ce face obiectul cauzei ar aparține unității administrativ teritoriale sau vreunei alte persoane, nefiind revendicat de nimeni, fără însă ca reclamanta să dețină un titlu de proprietate, reiese în mod evident că obligat în raportul juridic dedus judecății este și pârâții Statul Român.

Mai mult, s-a reținut că are calitate procesuală pasivă orice subiect de drept în contradictoriu cu care reclamantul solicită să se constate existența sau inexistența unui drept.

Sentința a fost apelată de apelanții-pârâți Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice și Municipiul Pitești, motivat de faptul că, în mod eronat instanța de fond a apreciat asupra calității procesuale pasive a acestora în prezenta cauză.

În susținerea apelului, apelantul Statul Român a arătat că nu are calitate procesuală pasivă deoarece imobilele teren în suprafață de 1200 mp pe care se află construcția cu destinație bisericească, nu aparțin domeniului public al statului, acestea fiind strict reglementate de dispozițiile art. 3 pct. 4 din Legea nr. 215/1998 raportat la art. 5 din Legea nr. 18/1991 republicată.

Apelantul Municipiul Pitești a arătat că nu are calitate procesuală pasivă argumentat de faptul că nu a deținut și nu deține în proprietate imobilele pentru care s-a solicitat constatarea dreptului de proprietate și totodată nu a rezultat existența unei exproprieri sau preluări de la stat, în orice modalitate a acestor imobile.

De asemenea, a arătat că, această parte nu a invocat niciodată un drept de proprietate asupra imobilelor în cauză.

Reclamanta a depus întâmpinare solicitându-se respingerea apelurilor ca nefondate și menținerea ca legală și temeinică a sentinței instanței de fond.

Analizând sentința apelată prin prisma motivelor invocate, în funcție de probele administrate în cauză, tribunalul a apreciat că apelul este nefondat.

Instanța de fond a analizat atât excepția inadmisibilității cât și excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâților în raport de dispozițiile art. 36 C. pr. civ. și față de probele administrate în cauză și apărările formulate, reținând că bunurile nu au fost revendicate de alte persoane fizice sau juridice, iar reclamanta nu deține încă un titlu de proprietate, deși a exercitat o posesie utilă, neviciată și neîntreruptă de peste 30 de ani, situație de fapt și de drept necontestată de pârâți.

Mai mult decât atât, raportul de expertiză efectuat în cauză față de care părțile nu au formulat obiecțiuni, evidențiază susținerile părților.

Ca urmare, instanța de fond a stabilit corect situația de fapt și de drept, iar față de dispozițiile art. 480 alin.1 C. pr. civ., apelurile vor fi respinse ca nefondate.

În opinia noastră, instanțele de judecată au apreciat corect că Statul Român are calitate procesuală pasivă, deoarece potrivit art. 223 alin. 1 C. civ., „*în raporturile civile în care se prezintă nemijlocit, în nume propriu, ca titular de drepturi și obligații, statul participă prin Ministerul Finanțelor Publice, afară de cazul în care legea stabilește un alt organ în acest sens*”.

În ceea ce privește municipiul din speță, considerăm că în mod nejustificat s-a invocat excepția lipsei calității procesuale pasive, având în vedere prevederile art. 223 alin. 2 C. civ., care dispun că „*dispozițiile de la alin. 1 sunt aplicabile în mod corespunzător și unităților administrativ-teritoriale care participă la raporturile civile în nume propriu, prin organele prevăzute de lege*”.

3.2. Invocarea lipsei calității procesuale pasive de către succesoarea persoanei juridice inițiale¹²

Prin acțiunea civilă înregistrată pe rolul Judecătoriei Târgu-Jiu reclamanții A. A. A. și B. B. au chemat în judecată pe pârâtele S. BANCPOST S. A., D. D. și E. E. S.A, solicitând instanței ca, prin sentința ce se va pronunța, să se constate nulitatea absolută a clauzelor înscrise la art. IV pct. I din contractul de credit - condiții generale de creditare: „*rambursarea creditului se va face în rate lunare conform graficului de rambursare (anexa 1) ce va fi semnat și ridicat de împrumutat, ca fiind clauză abuzivă; stabilizarea (înghețarea) cursului de schimb valutar pentru achitarea creditului la cursul valabil la data încheierii și semnării contractului de credit, conform cotației B. N. R. la momentul tragerii creditului; obligarea pârâtelor la returnarea sumelor încasate, în urma fluctuației cursului valutar (sume provenite din diferența de curs valutar), ca diferență de la cursul de schimb de la momentul semnării contractului și până în prezent, actualizate la data plății cu rata inflației și dobânda legală aferentă; cu cheltuieli de judecată.*

Prin sentința s-a admis acțiunea civilă și s-a constatat nulitatea absolută a clauzelor înscrise la art. IV pct. 1 din contractul de credit - condiții generale de creditare.

S-a dispus stabilizarea înghețarea cursului de schimb valutar pentru achitarea creditului la cursul valabil la data încheierii și semnării contractului de credit, conform cotației B. N. R. la momentul tragerii creditului.

---

¹² <http://www.rolii.ro/hotarari/60667ab5e49009201000042>, Tribunalul Gorj, Secția a II-a civilă, Decizia nr. 121/2021.

Au fost obligă pârâtele la returnarea sumelor încasate ca diferența a cursului de schimb de la momentul semnării contractului și până în prezent, sume ce vor fi actualizate la data plății cu rata inflației și dobânda legală aferentă și la plata sumei de 1000 lei cheltuieli de judecată către reclamânți.

Reclamantele au încheiat cu pârâtele contractul de credit în franci elvețieni, pentru o perioadă de 420 luni, contract prin care au achiziționat un imobil, apartament cu 2 camere, a fost instituita ipoteca de rang I în favoarea Băncii.

În domeniul raporturilor contractuale dintre un profesionist și un consumator, se aplică norme speciale de determinare a caracterului abuziv al unor clauze contractuale. Legiuitorul român, prin Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive, a transpus Directiva 93/13 privind clauzele abuzive.

În accepțiunea art. 4 din Legea nr. 193/2000, art. 78 din Legea nr. 296/2004 și art. 2 pct. 16 din O. G. nr. 21/1992, clauza abuzivă este acea clauza inserată în contract care, nefiind negociată direct cu consumatorul, prin ea însăși sau împreună cu alte prevederi din contract, creează în detrimentul consumatorului, contrar cerințelor bunei credințe, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților.

Având în vedere că schimbarea condițiilor economice a fost imprezvizibilă iar reclamânții nu au avut cunoștințele de specialitate în domeniul financiar-bancar care să le permită anticiparea unei devalorizări vădite a leului față de francul elvețian se poate considera că revizuirea efectelor contractului corespunde acordului de voință al părților întrucât hipervalorizarea CHF deturneză contractele de la scopul în vederea cărora au fost încheiate schimbând natura acestora, astfel că executarea lor în contextul actual nu mai corespunde voinței părților de la momentul încheierii contractului.

Împotriva sentinței a declarat apel C. C. S. A. care a preluat calitatea procesuală a Bancpost S. A., solicitând admiterea prezentului apel, cu consecința schimbării în tot a sentinței apelate, în sensul respingerii cererii de chemare în judecată ca introdusă împotriva unei persoane care nu are calitate procesuală pasivă, iar în subsidiar ca neîntemeiată.

C. C. S. A. a preluat calitatea procesuală a Bancpost S. A. prin efectul fuziunii prin absorbție. Prin sentință civilă Tribunalul Specializai Cluj a constatat legalitatea hotărârii Adunării Generale Extraordinare a acționarilor Băncii Transilvania S. A. și a Hotărârii Adunării Generale Extraordinare a acționarilor Bancpost S. A. prin care s-a aprobat fuziunea prin absorbție dintre C. C. S. A. și Bancpost S. A.

Astfel, personalitatea juridică a Bancpost S. A. a încetat, întreg patrimoniul acesteia fiind transmis, cu titlu universal, către C. C. S. A.

De aceea, toate drepturile și obligațiile de drept procesual sau substanțial, inclusiv calitatea procesuala, care s-au născut sau se vor naște din litigiul ce face obiectul prezentului dosar aflat pe rolul acestei instanțe, au fost sau vor fi preluate (în cazul celor viitoare) de C. C. S. A.

Apelanta a solicitat instanței să se ia act de fuziunea intervenită, cu consecința citării pe viitor a Băncii Transilvania S. A., în locul BancPost S.A.

În atare situație, înțelege să invoce lipsa calității procesuale pasive a sa având în vedere că pentru a putea avea calitatea de pârât în cauză trebuie să existe identitate între obligata în cadrul raportului juridic dedus judecății.

În acest sens, a arătat că, anterior fuziunii B. T. - Bancpost S. A., aceasta din urmă a cesionat creanța izvorâtă din contractul de credit. Pe cale de consecință, la momentul fuziunii, Bancpost S. A. nu mai avea calitatea de creditor, și pe cale de consecință nu deține nici calitate procesuală pasivă.

Intimații reclamanți au depus la dosar întâmpinare la motivele de apel solicitând respingerea apelului și menținerea sentinței pronunțate ca fiind temeinică și legală și acordarea cheltuielilor de judecată.

În ceea ce privește excepția lipsei calității procesuale pasive a Băncii Transilvania S. A., solicită respingerea acesteia motivat de faptul că deși BancPost S. A. a cesionat creanța către EUROBANK ERGASIAS S. A., totuși aceasta are calitate procesuală pasivă fiind persoana juridică care a încheiat contractul de credit respectiv.

Având în vedere faptul că între C. C. S. A. și BancPost S.A. a intervenit procedura fuziunii prin absorbție, personalitatea juridică a BancPost S. A. a încetat, iar întreg patrimoniul acesteia, drepturi și obligații, fiind transmis către C. C. S. A., drept consecință C. C. S. A. are calitate procesuală pasivă.

Niciunul dintre motivele de apel invocat de apelantă nu este întemeiat, instanța de fond analizând în mod corect probatoriul administrat în cauză și interpretând în mod just dispozițiile legale în materie atunci când a admis acțiunea și a constatat caracterul abuziv al clauzelor contractuale inserate în contractul de credit la art. IV pct. I din contractul de credit-condiții generale.

Tribunalul a analizat apelul prin prisma criticilor formulate, a dispozițiilor legale naționale aplicabile în materie, a dispozițiilor dreptului comunitar, precum și a jurisprudenței recente a CJUE, a constatat că este întemeiat.

Convenția de credit încheiată între reclamanți și pârâtă este un contract de adeziune, standard, preformat de către bancă, în care consumatorul nu poate să intervină, având doar opțiunea de a alege un anumit tip de contract și de a adera sau nu la el. Convenția cuprinde clauze privitoare la moneda contractului și la rambursarea creditului în CHF, părțile convenind ca plățile să fie efectuate în moneda creditului, conform scadențarului, împrumutata având obligația depunerii în cont a ratei lunare în CHF, iar Banca fiind autorizată, de către împrumutată, să debiteze la scadență contul, având dreptul să efectueze schimbul valutar, în numele și pentru împrumutați, prin utilizarea propriilor cotații.

În speță, din clauzele stipulate în contract rezultă că rambursarea ratelor de credit se va face în aceeași monedă în care a fost acordat creditul, rezultând astfel transpunerea principiului nominalismului monetar consacrat de art. 1578 C. civ. (1864) potrivit căruia „Obligațiunea ce rezultă din un împrumut în bani este totdeauna pentru aceeași sumă numerică arătată în contract. Întâmplându-se o sporire sau o scădere a prețului monedelor, înainte de a sosi epoca plății, debitorul trebuie să restituie suma numerică împrumutată și nu este obligat a restitui această sumă decât în speciile aflătoare în curs în momentul plății.”

Clauzele din contract privind restituirea, în speță, a împrumutului în aceeași monedă în care împrumutul a fost contractat, precum și suportarea diferenței de curs valutar de către împrumutat transpune dispoziția legală națională din Codul civil în vigoare la data încheierii contractului [art. 1578 C. civ (1864)], fiind exclusă de la cercetarea caracterului abuziv, în acest sens fiind dispozițiile art. 3 alin. 2 din Legea nr. 193/2000, art. 1 alin. 2 din Directiva 93/13, dar și statuările exprese ale C. J. U. E. din cauza C-81/19.

Prin urmare, tribunalul nu a mai analizat celelalte critici și apărări referitoare la condițiile prevăzute de art. 4 din Legea nr. 193/2000, pentru a se verifica caracterul abuziv al clauzei contractuale contestată, acestea fiind nerelevante în condițiile în care clauza este exclusă de la cercetarea pretinsului caracter abuziv.

Față de cele reținute în temeiul art. 480 C. pr. civ. a admis apelul și a schimbat sentința, în sensul respingerii cererii de chemare în judecată.

În opinia noastră, instanța de apel a pronunțat o soluție greșită raportat la faptul că principala critică a apelantei s-a întemeiat pe excepția lipsei calității procesuale pasive. Aceasta avea prioritate față de soluția pe fond a cauzei, deoarece dacă această excepție s-ar fi admis, instanța de apel nu ar mai fi analizat nimic, deoarece potrivit art. 40 alin. 1 C. pr. civ., „*în cazul lipsei calității procesuale, instanța va respinge cererea ca fiind făcută împotriva unei persoane fără calitate*”.

Dacă însă ar fi respins excepția, abia apoi ar fi putut să verifice modul în care prima instanță a soluționat fondul cauzei.

Din motivare însă, reiese că instanța de apel nu a analizat excepția lipsei calității procesuale pasive cu care a fost investită, ci a trecut direct la soluționarea fondului cauzei, pronunțând, în opinia noastră o soluție nelegală și netemeinică.

3.3. Decizia nr. 2 din 15 februarie 2016 privind reconstituirea vechimii în muncă/constatarea încadrării activității desfășurate în grupele I și/sau a II-a de muncă, în situația în care fostul angajator nu mai există, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție -Completul competent să judece recursul în interesul legii¹³

Instanța supremă a soluționat recursul în interesul legii privind reconstituirea vechimii în muncă/constatarea încadrării activității desfășurate în grupele I și/sau a II-a de muncă, în situația în care fostul angajator nu mai există. Problematika supusă analizei pare una de nișă, chiar și în domeniul dreptului muncii, respectiv cea a reconstituirii vechimii în muncă și a constatării încadrării activității desfășurate în grupele I sau a II-a de muncă, în ipoteza în care fostul angajator nu mai există. În realitate, însă, analiza instanței supreme prezintă un interes mult mai ridicat, deoarece tranșează, în mod argumentat, o chestiune de drept procesual civil, care ar putea fi subsumată ipotezei în care o persoană este nevoită să apeleze la serviciul public al justiției pentru tranșarea (remediarea sau clarificarea) unei situații juridice conflictuale, care are la bază un raport juridic de

---

¹³ M. Of. al României nr. 263, 7 04. 2016.

drept substanțial între reclamant și o altă persoană, care nu mai există (aceasta neavând niciun succes), punându-se problema cu cine mai poate să se judece reclamantul. Înalta Curte de Casație și Justiție oferă în acest Recurs în Interesul Legii un răspuns pentru o situație particulară, dar argumentele pe care se bazează par să constituie o formulă general valabilă într-o astfel de ipoteză pentru identificarea unei soluții¹⁴.

Ipoteza care stă la baza cazului particular analizat prin Decizia nr. 2/2016 - cea a inexistenței uneia din părțile raportului juridic de drept substanțial, în cazul particular al deciziei 2/2016 fiind vorba de inexistența angajatorului - nu este tranșată de legea procesual civilă, pentru că aparent, din perspectiva dreptului material, nu ar fi nevoie. Obligațiile se sting prin plată, iar atunci când nu se sting, se transmit succesorilor prin moștenire. Din această premisă enunțată, în mod voit, lacunar, rezultă, cel puțin aparent, că în orice situație în care titularul unui drept subiectiv dorește să-l valorifice pe plan procesual poate să o facă întotdeauna în contradictoriu cu subiectul pasiv al raportului de drept substanțial, respectiv cu succesorul acestuia. Din punct de vedere procesual, această premisă este, dacă nu naivă, cel puțin școlastică, deoarece urmărește să scoată în evidență exclusiv principiile dreptului civil, iar nu situațiile concrete întâlnite în practică.

Mai precis se pune problema calității procesuale pasive, având în vedere că debitorul din raportul de drept substanțial nu mai există, din punct de vedere juridic. În cazul particular analizat prin Decizia nr. 2/2016 instanța supremă reține „*chestiunile în discuție supun verificării un aspect procedural în categoriile de acțiuni amintite, și anume cel al calității procesuale pasive în cazul în care angajatorul nu mai există din punct de vedere juridic*”.

Într-o primă etapă, instanța supremă stabilește că dobândește calitate procesuală pasivă succesorul cu titlu particular căruia i se transmite obligația corelativă dreptului substanțial pe care reclamantul îl valorifică pe plan procesual. Acest *dixit* al Înaltei Curți de Casație și Justiție este de la sine înțeles, pentru că succesorul universal, cu titlu universal sau cu titlul particular au vocația de a dobândi calitate procesuală, aspect avut în vedere inclusiv de noua legislație procesuală prin mecanismul art. 39 C. pr. civ.¹⁵. Mai precis succesorii universali și

---

¹⁴ Analiza parțială a Deciziei nr. 2 din 15 februarie 2016 referitoare la recursul în interesul legii privind reconstituirea vechimii în muncă/constatarea încadrării activității desfășurate în grupele I și/sau a II-a de muncă, în situația în care fostul angajator nu mai există, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - completul competent să judece recursul în interesul legii este reluată aici din articolul *Ce faci când trebuie să te judeci și (aparent) nu ai cu cine?* Notă la Decizia nr. 2 din 15 februarie 2016 referitoare la recursul în interesul legii privind reconstituirea vechimii în muncă/constatarea încadrării activității desfășurate în grupele I și/sau a II-a de muncă, în situația în care fostul angajator nu mai există, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicat de Alin Speriusi-Vlad în Revista Română de Jurisprudență, nr. 2/2016, pp. 170-180. <https://www.ujmag.ro/reviste/revista-romana-de-jurisprudenta-nr-2-2016>

¹⁵ În acest sens, art. 39 C. proc. civ. – Situația procesuală a înstrăinătorului și a succesorilor săi „(1) Dacă în cursul procesului dreptul litigios este transmis prin acte între vii cu titlu

cei cu titlu universal, sunt în realitate, după cum o arată și dispozițiile civile de drept material¹⁶, continuatori ai personalității autorului lor, respectiv cel de la care au dobândit patrimonial sau o fracțiune din acesta, inclusiv obligația corelativă dreptului substanțial pe care reclamantul îl valorifică pe plan procesual. Succesorii universali sau cu titlu universal nu sunt terți propriu-ziși față de raportul de drept procesual al autorului lor, încadrându-se în categoria terților aparenti, ai avânzilor cauză mai precis, astfel cum sunt ei amintiți cu ocazia studiului principiului relativității efectelor actului juridic civil¹⁷. În această calitate, actele procesuale încheiate de autorul lor, inclusiv acțiunea civilă introdusă în fața primei instanțe, își produce efectele și față de ei.

Succesorul cu titlul particular, inclusiv dobânditorul drepturilor litigioase, este și el un având cauză, conform aceluiași dispoziții de drept material¹⁸, dobândind calitate procesuală pasivă în litigiile al căror obiect este format din obligațiile care i-au fost transmise de către autorul său. *In genere* succesorul cu titlu particular are calitatea de parte – conform art. 39 alin. (2) prima teză C. proc. civ. – fie alături de înstrăinător, în cazul transmisiunii prin acte între vii, sau succesorul universal ori cu titlu universal, în cazul transmisiunii pentru cauză de moarte, fie de unul singur, conform art. 39 alin. (2) teza finală C. pr. civ. Potrivit doctrinei, păstrarea sau înlăturarea din proces a înstrăinătorului se face „după cum există sau nu poziții contrare între acesta și dobânditor în legătură cu transmiterea calității procesuale în cauza respectivă. În măsura în care înstrăinătorul confirmă transmiterea calității, prezența acestuia în proces este inutilă. Dacă însă înstrăinătorul ridică obiecții cu privire la actul de transmitere a calității, atunci prezența în proces a

---

particular, judecata va continua între părțile inițiale. Dacă însă transferul este făcut, în condițiile legii, prin acte cu titlu particular pentru cauză de moarte, judecata va continua cu succesorul universal ori cu titlu universal al autorului, după caz. (2) În toate cazurile, succesorul cu titlu particular este obligat să intervină în cauză, dacă are cunoștința de existența procesului, sau poate să fie introdus în cauză, la cerere ori din oficiu. În acest caz, instanța va decide după împrejurări și ținând seama de poziția celorlalte părți, dacă înstrăinătorul sau succesorul universal ori cu titlu universal al acestuia va rămâne sau, după caz, va fi scos din proces. Dacă înstrăinătorul sau, după caz, succesorul universal ori cu titlu universal al acestuia este scos din proces, judecata va continua numai cu succesorul cu titlu particular care va lua procedura în starea în care se află la momentul la care acesta a intervenit sau a fost introdus în cauză. (3) Hotărârea pronunțată contra”.

¹⁶ În acest sens, art. 953 C. civ.– Noțiune „Moștenirea este transmiterea patrimoniului unei persoane fizice decedate către una sau mai multe persoane în ființă”, dar mai ales art. 1282 alin. (1) NCC „La moartea unei părți, drepturile și obligațiile contractuale ale acesteia se transmit succesorilor săi universali sau cu titlu universal, dacă din lege, din stipulația părților ori din natura contractului nu rezultă contrariul”.

¹⁷ G. Boroi, C. A. Angheliescu, *Curs de drept civil: Partea generală*, ed. a II-a, Editura Hamangiu, București, 2012, p. 222-235. <https://www.hamangiu.ro/curs-de-drept-civil-partea-generală>.

¹⁸ În acest sens, art. 1282 alin. (2) C. civ. „Drepturile, precum și, în cazurile prevăzute de lege, obligațiile contractuale în strânsă legătură cu un bun se transmit, odată cu acesta, succesorilor cu titlu particular al părților”.

*acestui este necesară, deoarece tranșarea problemei legate de calitatea procesuală nu se va putea face în mod legal fără ascultarea acestuia. Instanța se va pronunța asupra scoaterii din proces a înstrăinătorului prin încheiere interlocutorie. Legea nu determină cât timp va putea fi ținut în proces înstrăinătorul, dar se deduce că instanța îl va păstra în proces până se va lămuri asupra transmiterii dreptului, în extremis, acest moment putând fi și cel al hotărârii finale, prin care va decide față de cine a admis sau a respins acțiunea*¹⁹.

Raportat la dispozițiile legale, dat fiind că și succesorul cu titlu particular ia procedura în starea în care se află la momentul intervenirii sale sau introducerii sale în cauză, după cum arată dispozițiile art. 39 alin. (2) teza finală C. pr. civ., se demonstrează faptul că și acesta este un continuator al personalității autorului său pentru dreptul sau bunul (însoțit de obligația corelativă) care i-a fost transmis.

Analiza statutului succesoriului cu titlu particular, raportat la succesorul universal și cel cu titlu universal, scoate în evidență faptul că, aproape în toate cazurile succesorul cu titlu particular este continuatorul personalității autorului său doar cu privire la drepturile și bunurile care i-au fost transmise, având, aparent, vocația de a dobândi, exclusiv, calitate procesuală activă, pentru că nu i se transmit obligații, ci doar drepturi. Totuși art. 1282 alin. (2) C. civ. stabilește că succesoriului cu titlu particular nu i se transmit doar drepturi, ci și obligații contractuale în strânsă legătură cu un bun. În analiza făcută în Decizia nr. 2/2016, instanța supremă concluzionează că succesorul cu titlu particular dobândește calitate procesuală pasivă și ca urmare a obligațiilor care i se transmit *ex lege*, obligații care își au originea în raportul juridic de drept substanțial la care a fost parte autorul său.

Mai precis, în cazul concret „*dedus judecării*”, al angajatorului care nu mai există, efortul considerabil al Înaltei Curți de Casație și Justiție a fost în sensul de a identifica dispozițiile legale²⁰ în baza cărora obligațiile angajatorului s-au transmis către succesorul cu titlu particular, care a fost astfel identificat cu precizie, respectiv „*deținătorului actual al arhivei în care se păstrează documentele cu valoare practică (în forma inițială a Legii Arhivelor Naționale nr. 16/1996, Ministerului Muncii și Protecției Sociale sau direcțiilor județene ale acestuia; ulterior, conform modificărilor succesive aduse acestei legi, (...), caselor județene de pensii/ale sectoarelor municipiului București, respectiv Arhivelor Naționale sau direcțiilor județene ale*

---

¹⁹ V. M. Ciobanu, T.C. Briciu, *Câteva reflecții cu privire la soluțiile din doctrină și jurisprudență privind unele probleme ivite în aplicarea NCPC*, 2014, <http://www.juridice.ro/325265/cateva-reflectii-cu-privire-la-solutiile-din-doctrina-si-jurisprudenta-privind-unele-probleme-ivite-in-aplicarea-ncpc.html> (accesat 14.04.2022).

²⁰ A se vedea pct. 22 din Decizia nr. 2 din 15 februarie 2016 referitoare la recursul în interesul legii privind reconstituirea vechimii în muncă/constatarea încadrării activității desfășurate în grupele I și/sau a II-a de muncă, în situația în care fostul angajator nu mai există, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - completul competent să judece recursul în interesul legii „*În confirmarea celor reținute anterior, dispozițiile art. 125 din Normele de aplicare a Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 257/2011, prevăd că angajatorii sau orice alți deținători de arhive sunt direct răspunzători, în condițiile legii, de exactitatea și corectitudinea conținutului adevăraților pe care le eliberează în vederea stabilirii drepturilor de pensie*”.

acestora; operatorilor economici autorizați în prestarea de servicii arhivistice, în forma actuală a legii). Toate aceste persoane juridice dobândesc, în raport cu data preluării arhivei și forma legii în vigoare la momentul respectiv, calitate procesuală pasivă în cadrul unui litigiu având ca obiect eliberarea unei adeverințe constatatoare a raportului de muncă (acțiunea vizând obligația de a face)²¹. În esență, instanța supremă statuează că transferul unui activ de la fostul angajator, care nu mai există, activ reprezentat de arhiva acestuia, către „deținătorul actual al arhivei în care se păstrează documentele cu valoare practică”, îi transmite, respectiv îi conferă acestuia și calitatea procesuală pasivă în litigiile referitoare la aceste documente cu valoare practică, respectiv litigiile referitoare la reconstituirea vechimii în muncă/constatarea încadrării activității desfășurate în grupele I și/sau a II-a de muncă. Aceasta deoarece deținătorului actual al arhivei îi incumbă obligația de a elibera adeverința din care să rezulte „informațiile referitoare la vechimea în muncă sau în grupa de muncă”, acestea (informațiile) existând în documentele arhivate²¹, primite de la fostul angajator, care nu mai există și căruia îi incumba *ab initio* această obligație.

Întrebarea firească este ce se întâmplă atunci când nu există un succesor cu titlu particular al subiectului pasiv al raportului juridic de drept substanțial dedus judecătii, în contradictoriu cu care subiectul activ să-și valorifice, pe plan procesual, dreptul subiectiv, respectiv - în cazul concret analizat de instanța supremă prin Decizia nr. 2/2016 – „în situația în care nu există documente primare, iar angajatul nu poate dovedi, independent de motive, situația pretinsă”, fie că documentele primare au fost distruse sau nu au fost întocmite, Înalta Curte de Casație și Justiție statuează că într-o astfel de situație, calitate procesuală pasivă are persoana interesată să se opună la valorificarea dreptului pretins de către reclamant chiar dacă nu este debitor în raportul juridic de drept substanțial, în cazul concret casa teritorială de pensii, aceasta fiind „singura entitate chemată să valorifice aspectele ce țin de vechimea în muncă în procesul de stabilire a drepturilor de pensie”²².

---

²¹ A se vedea pct. 23 din Decizia nr. 2 din 15 februarie 2016 referitoare la recursul în interesul legii privind reconstituirea vechimii în muncă/constatarea încadrării activității desfășurate în grupele I și/sau a II-a de muncă, în situația în care fostul angajator nu mai există, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - completul competent să judece recursul în interesul legii „Prin urmare, raportat la premisa inexistenței juridice a angajatorului - lichidat și radiat - Înalta Curte de Casație și Justiție constată că, în ipoteza în care există acte primare și angajatul nu posedă carnet de muncă, ceea ce aparent, potrivit art. 279 alin. (2) din Codul muncii, i-ar deschide calea unei acțiuni în reconstituirea vechimii în muncă sau, potrivit art. 111 din Codul de procedură civilă din 1865/art. 35 din Codul de procedură civilă, a unei acțiuni în constatarea încadrării în grupele superioare de muncă, persoana respectivă poate solicita, în temeiul unei acțiuni în realizare (obligație de a face), eliberarea unei adeverințe constatatoare în acest sens, în contradictoriu cu deținătorii de arhive. Într-un asemenea caz, o acțiune în reconstituirea vechimii în muncă/în recunoașterea activității desfășurate în grupele superioare de muncă ar apărea ca lipsită de interes, de vreme ce informațiile referitoare la vechimea în muncă sau în grupa de muncă există în documentele arhivate și pot fi dovedite prin eliberarea unor adeverințe de către persoanele juridice amintite”;

²² A se vedea pct. 28-30 din Decizia nr. 2 din 15 februarie 2016 referitoare la recursul în interesul legii privind reconstituirea vechimii în muncă/constatarea încadrării activității

Premisa soluției stabilite de instanța supremă pleacă de la faptul că, în ipoteza studiată, dreptul subiectiv nu poate fi valorificat de către titularul său pe plan substanțial, datorită inexistenței debitorului. Altfel spus, dreptul subiectiv subzistă, însă doar în mod virtual, existența sau realizarea sa concretă, indubitabilă, neputând fi certificată decât de către debitorul din raportul juridic substanțial, însă acesta nu mai există. Într-o astfel de situație singura posibilitate pe care o are titularul dreptului este de a-l valorifica pe plan procesual, însă (cel puțin aparent) problema persistă, deoarece acesta nu are cu cine să se judece. Pentru a rezolva această dilemă, Înalta Curte de Casație și Justiție invocă necesitatea asigurării dreptului de acces la justiție²³, însă această necesitate este doar un „ingredient”, iar nu o justificare conceptuală suficientă. Din punctul nostru de vedere, instanța supremă prin Decizia nr. 2/2016 nu se îndepărtează de relația indisolubilă dintre raportul juridic de drept substanțial și raportul litigios atunci când identifică pârâțul cu care trebuie să se judece reclamantul și în această ipoteză, când, aparent, pârâțul nu există, mai ales când vorbim despre persoana juridică, aceasta neavând moștenitori.

---

desfășurate în grupele I și/sau a II-a de muncă, în situația în care fostul angajator nu mai există, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - completul competent să judece recursul în interesul legii „28. În acest caz, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că justifică legitimare procesuală pasivă casele teritoriale de pensii, întrucât acestea sunt singurele entități abilitate de lege să emită deciziile de pensie, în baza tuturor documentelor apte a certifica stagii de cotizare, hotărârea judecătorească prin care se recunoaște vechimea în muncă fiind un astfel de document. 29. Chiar dacă nu este debitor în raportul juridic de drept substanțial, întrucât nu este parte în raportul juridic de muncă și nu are, printre atribuțiile stabilite în sarcina sa prin art. 139 din Legea nr. 263/2010, cu modificările și completările ulterioare, și pe cea a recunoașterii vechimii în muncă, casa teritorială de pensii reprezintă singura entitate chemată să valorifice aspectele ce țin de vechimea în muncă în procesul de stabilire a drepturilor de pensie. 30. Ca atare, în cazul dispariției, din punct de vedere juridic, a angajatorului, este și singura persoană interesată să se opună la valorificarea drepturilor pretinse de angajat, în ipoteza în care acestea nu ar fi conforme cu dispozițiile legale în materie, și, în consecință, singura entitate care trebuie să stea în procesul de recunoaștere a acestor drepturi”.

²³ A se vedea pct. 31 din Decizia nr. 2 din 15 februarie 2016 referitoare la recursul în interesul legii privind reconstituirea vechimii în muncă/constatarea încadrării activității desfășurate în grupele I și/sau a II-a de muncă, în situația în care fostul angajator nu mai există, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - completul competent să judece recursul în interesul legii „În justificarea acestei soluții, Înalta Curte de Casație și Justiție are în vedere și asigurarea dreptului de acces la justiție, recunoscut de art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și de art. 21 din Constituția României, drept care trebuie să fie unul efectiv, iar nu iluzoriu. Or, a considera că, în cazul în care angajatorul nu mai există, fostul salariat se află în imposibilitate de a-și valorifica drepturile în legătură cu vechimea în muncă [demers recunoscut de lege conform art. 279 alin. (2) din Codul muncii], determinată de „lipsa unui pârât”, reprezintă o interpretare care ar afecta grav dreptul în discuție și ar constitui totodată un refuz nejustificat al instanței de soluționare a cauzei, denumit în accepțiunea Codului civil din 1864 „denegare de dreptate” (art. 3) și sancționat ca atare”.

4. Concluzii

Raportul juridic de drept procesual nu reprezintă altceva decât o continuare, respectiv o transpunere pe plan procesual a raportului juridic de drept material. Practic, obiectul procesului civil și al raportului de drept procesual nu este altceva decât obiectul raportului juridic de drept material, indiferent de pretenția concretă a reclamantului dedusă judecătii.

Cum este totuși păstrată legătura dintre raportul juridic de drept substanțial și raportul litigios dedus judecătii, în situația în care pârâtul, persoană juridică, cu care ajunge să se judece reclamantul nu este debitor în raportul de drept material? De regulă raportul litigios succede raportului juridic de drept substanțial, reclamantul și pârâtul fiind, în mod necesar, creditor și debitor într-un raport juridic. În cazul în care reclamantul nu are cu cine să se judece - respectiv ipoteza inexistenței debitorului persoană juridică din raportul juridic de drept substanțial - ordinea este inversată, raportul litigios precedând raportul de drept substanțial, reclamantul ajungând să se judece cu un anumit pârât, de cele mai multe ori tot o persoană juridică, în prefigurarea raportului juridic de drept substanțial pe care urmează să-l aibă cu acesta, ceea ce îi conferă interesul de a se opune la valorificarea dreptului pretins de către reclamant. În cazul particular analizat de instanța supremă prin Decizia nr. 2/2016, fostul angajat nu se mai poate judeca cu fostul său angajator, persoană juridică (care nu mai există), pentru recunoașterea sau stabilirea vechimii în muncă, respectiv a încadrării în grupa I sau II de muncă, fiind necesar să cheme în judecată casa teritorială de pensii. Reclamantul urmează să aibă un raport juridic de drept material cu casa teritorială de pensii cu ocazia emiterii deciziilor de pensie, acestea făcându-se inclusiv în baza hotărârii judecătorești prin care se recunoaște vechimea în muncă sau încadrarea în grupele I sau a II-a de muncă a fostului angajat.

Putem spune că aceasta reprezintă o „*formulă*” a instanței supreme pentru identificarea pârâtului atunci când, cel puțin aparent, el nu există, ipoteză întâlnită îndeosebi, dacă nu chiar exclusiv în cazul persoanelor juridice, în privința cărora nu se poate vorbi de o transmitere a patrimoniului prin moștenire.

Referințe

- Boroi G., Angheliescu C. A., *Curs de drept civil. Partea generală*, ed. a II-a, Editura Hamangiu, București, 2012
- Ciobanu V. M., Briciu Tr. C., *Câteva reflecții cu privire la soluțiile din doctrină și jurisprudență privind unele probleme ivite în aplicarea NCPC*, 2014
- Deleanu I., *Tratat de procedură civilă, vol. I*, Editura Universul Juridic, București, 2013
- Roșu C., *Drept procesual civil. Partea generală*, Editura C. H. Beck, București, 2016
- Speriusi-Vlad A., *Ce faci când trebuie să te judeci și (aparent) nu ai cu cine?*, Revista Română de Jurisprudență, nr. 2/2016, pp. 170-180.
- Tăbărcă M., *Drept procesual civil, vol. I*, Editura Universul Juridic, București, 2013

